

РЕЦЕНЗИЯ

от Проф. д-р Веска Иванова Шивачева
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас
vshivacheva@abv.bg

на материалите за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор“ в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., специалност „Методика на обучението по здравни грижи“.

В конкурса за професор, обявен в Държавен вестник, бр.62./06.08.2019 г. и в интернет-страница на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна за нуждите на филиал Сливен - катедра „Здравни грижи“, като единствен кандидат участва доц. Елена Грозева Желева, д.п.

По решение на Академичен съвет (Протокол № 50/16.09.2019г.) и Заповед Р-109-324 от 07.10.2019 г на Ректора на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна съм избрана за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност професор в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..(специалност “Методика на обучението по здравни грижи“.), обявен за нуждите на катедра „Здравни грижи“ на Филиал на университета в гр. Сливен. На първото неприсъствено заседание на научното жури (Протокол 1/18.10.2019 г.) съм определена за рецензент.

Представеният от доц. Елена Желева комплект материали съответства на Правилника за развитие на академичния състав на МУ – Варна. За участие в конкурса за професор кандидатката прилага общо 74 научни труда, от които 1 монография, 70 статии и 3 книги, свързани с резултати от научни изследвания. Представените трудове не повтарят публикациите за Доцент.

• Кратки биографични данни

Доц. Елена Желева, д.п. е родена на 26.05. 1959 год. Завършва специалност медицински фелдшер в ПМИ „Христина Хранова“, Стара Загора през 1980 г. От 2006г. е ОНС-Доктор с научна специалност 05.07.01. „Теория на възпитанието и дидактика“. Притежава свидетелство за специалност „Медицинска педагогика“ от 2015г.

Започва работа като медицински фелдшер през 1980г. От 1986 г. до 2009г. работи в ПМИ, ИПЗК, МК - Стара Загора като преподавател по практика. Избрана е от ВАК за доцент (по научна специалност „Методика на обучението по общи и специални сестрински грижи“) през 2009 г. и на тази длъжност работи до 2012г. в МФ на Тракийския университет – Стара Загора, от 2012г. до 2014г. – в РУ „Ангел Кънчев“ и от 2014г. до момента – в МУ-Варна, Филиал - Сливен.

Професионално-педагогическото, академичното и творческото развитие на доц. Е. Желева, д.п. е свързано с профила на конкурса. Тя е утвърдено име сред специализираната академична общност. Регистрирана е в база данни на НАЦИД. Участва в състава на научни журита за провеждане на конкурси за заемане на

академични длъжности и придобиване на научни степени. Член е на експертни групи към НАОА. Приложените отзиви и участието ѝ в международни и национални форуми доказват, че се ползва с авторитет и уважение.

• **Оценка на учебно-педагогическата дейност**

Доц. Елена Желева, д.п. има значим преподавателски опит в обучението по здравни грижи. Ръководи бакалавърски програми от професионално направление „Здравни грижи“. Разработва учебни програми по дисциплини, свързани с обучението на студентите от специалност „Медицинска сестра“ и „Акушерка“ в МУ - Варна, филиал Сливен, Тракийски университет и Русенски университет. Води лекционни занятия по: Сестрински грижи за болни със соматични заболявания, Сестрински грижи за болни с хирургически заболявания, Сестрински грижи за деца и възрастни с увреждания, Сестрински грижи в реанимацията и интензивната терапия, Сестрински грижи за неврологично болни, Сестрински грижи за онкологично болни, Сестрински грижи за психично болни, Сестрински грижи по домовете, Сестрински грижи за родилка и новородено, Сестрински грижи за очни и УНГ заболявания, Палиативни сестрински грижи, Сестрински грижи в педиатрията, Сестрински грижи за възрастни, Сестрински грижи при инфекциозно болни, Сестрински и акушерски грижи при бременни и родилки с хирургически заболявания, Детска педагогика, Принципи и методика на обучението и упражнения по Детска педагогика и Принципи и методика на обучението.

Автор е на 6 учебника и с 3 от тях участва в настоящия конкурс. Те са предназначени за обучението на студентите от специалност „Медицинска сестра“, „Акушерка“ и са включени в учебни програми на профилиращи дисциплини.

Доц. Е. Желева, д.п. е научен ръководител на **6 защитили докторанти** (на двама е втори научен ръководител). От тях 4 са по докторантска програма „Теория на възпитанието и дидактика“ и 2 – по „Управление на здравните грижи“.

• **Оценка на научната и научно-приложна дейност**

Трудовете, които доц. Е. Желева, д.п. представя за конкурса, са свързани с обучението по здравни грижи. Научната продукция отговаря на критериалните изисквания на университета.

Представените за участие в конкурса трудове са **74 бр.** и могат да се ранжират като:

- **1 монография** (Методика на обучението по здравни грижи);
- **25 статии в специализирана научна периодика** (№1, 6, 7, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 31, 35, 42, 44, 46, 48, 64, 68);
- **45 статии в сборници от международни и национални научни форуми** (№ 2, 3, 4, 5, 8, 10, 11, 12, 13, 19, 20, 26, 30, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 45, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 69, 70);
- **3 учебника** (Общи и специални сестрински грижи /теоретични аспекти/, Общи и специални сестрински грижи /практико –приложни аспекти/. първа книга /второ преработено издание/, Сестрински и акушерски грижи – философски аспекти, второ преработено и допълнено издание).

Публикуваните доклади на научни конференции (международни и национални) са с пълен текст в рецензирани издания, сборници с научна редакция, сигнатура и издателство. Доц. Е. Желева е единствен автор на всички представени трудове.

Научните публикации са свързани с профила на обявения конкурс. Анализът на тяхното съдържание дава основание групирането им да е в следните относително разграничени **направления:**

– Изследване на проблеми, отнасящи се до процесуалната, съдържателната и организационно - технологичната страни на обучението по здравни грижи и обосноваване на съвременния статут на Методиката на обучението по здравни грижи

В монографията „Методика на обучението по здравни грижи” (2019) се анализират резултати от дългогодишно изследване. В първа глава „Научен статут на методиката на обучение по здравни грижи” се откроява значимата ѝ роля като специална научна област с оглед образователната и квалификационна степен Бакалавър, квалификационните характеристики, учебни планове и програми при регулираните специалности към професионално направление 7.4. Здравни грижи. Теоретичната и практико - приложна интерпретация във втора глава представя спецификата на подходите, формите и методите за обучение в професионалното направление, както и условията за оптимално реализиране на „Методиката на обучение по здравни грижи”. В трета глава на труда авторката откроява мястото на Методиката на обучение по здравни грижи в педагогическата практика и визира отделните ѝ направления, извеждайки конкретни изисквания за реализиране на формиращата ѝ функция с оглед очакваните резултати. Защитаваните тези за иновации в методическото обезпечаване на форми, методи и средства на обучение отразяват съвременни парадигми и изисквания към висшето училище за регулираните специалности - Медицинска сестра, Акушерка, Рехабилитатор и др. Откритите идеи в монографията и апробираните методически решения са с приносен характер.

Доц. Елена Желева защитава вижданията си за методическото обезпечаване на обучението по здравни грижи и в други публикации, свързани с провеждането на лекции, семинарни и практически упражнения, клинична практика и преддипломен стаж като основни форми за организиране на обучението на студентите от регулираните специалности със съответно ресурсно обезпечаване (№ 1, 3, 4, 5, 6, 20, 21, 31, 47, 48, 50, 52, 61, 63). Авторката обосновава методическите предпоставки за формиране на компетентности на студентите в условията на аудиторната и извънаудиторната дейност по здравни грижи, съобразени с националната и Европейската квалификационна рамка. Резултатите от проучванията са задълбочено анализирани в цитираната монография и в научни съобщения (публ. № 14, 15, 30, 38, 42, 47 и др.). Част от научната продукция отразява прилагането на проблемността и интерактивността при методическото осигуряване на обучението по здравни грижи (2, 7, 10, 17, 40, 49, 63).

– Изследване на ефективността на методическото осигуряване на обучението по общите и специални сестрински и акушерски грижи

Доц. Елена Желева извършва конкретна методическа интерпретация на обучението, свързано с философски, теоретични и практически аспекти на сестринските и акушерските грижи, чиято ефективност е визирана не само в монографията, но и в трите учебника, които отразяват резултати от научни изследвания и са предназначени за студенти и преподаватели във висши училища, подготвящи специалисти по здравни грижи. Авторката защитава идеи за съвременния модел на учебно съдържание с неговите основни елементи за знания, умения, отношения по дисциплините: „Общи и специални сестрински грижи – теоретични аспекти”, „Общи и специални сестрински грижи /практико-приложни аспекти/, „Сестрински и акушерски грижи”. Интерес представляват обосноваваните добри практики при тяхното изучаване. В монографията, учебниците и част от статиите (№ 8, 13, 18, 22, 50, 34, 35, 41, 60 и др.) се доказват възможностите на апробиран иновативен методически инструментариум при преподаване на теми от учебното съдържание, свързано със сестрински грижи при соматични, хирургически, неврологични, онкологични, инфекциозни и др. заболявания, при реанимация и интензивна терапия, за родилка и новородено, за деца и възрастни с увреждания, по домовете, за възрастни и др.

Анализът на апробираните методически решения доказва приносния им характер и възможностите да бъдат прилагани в педагогическата практика на всяко висше училище, което подготвя медицински сестри, акушерки и други здравни специалисти.

– Изследване на проблеми, свързани със спецификата на системата на взаимодействие „преподавател – студент – пациент”, водещата роля и професионално - личностното развитие на преподавателя като субект на обучението по здравни грижи

Авторката откроява особеностите на системата на взаимодействие между преподавател, студент и пациент, мястото на пациента в тристранния целенасочен и организиран процес на взаимно влияние (публ. № 2, 24, 26, 43, 51, 55, 62, 68 и др.). Представя различни аспекти на водещата роля и професионално-личностното развитие на преподавателя като субект на обучението по здравни грижи. Извършва значима практико-приложна дейност с концептуални решения за професионално-педагогическите компетентности на преподавателя с оглед реализиране на формиращата му функция (трета глава на монография, публ. №1, 23, 28, 30, 42, 44, 45, 46, 57). Акцентира не само на професионалните компетентности на преподавателя, но и на уменията му да общува със студентите, да взаимодейства с тях по посока получаване на очакваните резултати (публ. № 8, 9, 14, 52, 66 и др.).

Извършената научноизследователската дейност доц. д-р Е. Желева е обвързана с участието в **4 научноизследователски проекти** (2 в ТрУ - Стара Загора и 2 в РУ „Ангел Кънчев“), на които е ръководител.

• Приноси и цитирания

Извършеният съдържателен анализ на научната продукция на доц. Елена Желева позволява да се открият научни, научно-приложни и методически **приноси**:

- Научнообосновани са съвременните параметри на Методиката на обучението по здравни грижи и нейния статут на специална научна област с оглед образователната и квалификационна степен Бакалавър, квалификационните характеристики, учебни планове и програми при регулираните специалности

към професионално направление 7.4. Здравни грижи. Апробирани в практиката са оригинални методически решения за осъществяване на обучение по здравни грижи.

- Доказани по експериментален път са методическите предпоставки за повишаване на ефективността на обучението по общи и специални сестрински и акушерски грижи с конкретни модели на учебно съдържание и иновативен инструментариум при преподаване на теми от учебния материал, което обогатява научните и практико-приложни аспекти на Методиката на обучението по здравни грижи.
- Научнообосновани са системата на взаимодействие „преподавател - студент - пациент“, водещата роля и професионално - личностното развитие на преподавателя като субект на обучението по здравни грижи.
- Експериментално доказаните обучаващи модели със съответно методическо осигуряване са приложими в образователната практика на други висши училища и факултети към професионално направление „Здравни грижи“. Предложените авторски методически решения за лекции, практически упражнения, клинична практика и преддипломен стаж са полезни като идеи за всеки преподавател, обучаващ студенти от специалност Медицинска сестра, Акушерка, Рехабилитатор и др.

Забелязаните до момента от кандидатката **20 цитата** на нейни трудове като брой, съдържание, периоди и години отговарят на изискванията. Цитиранията са в трудове, отнасящи се до Методика на обучението по здравни грижи.

• **Оценка на личния принос на кандидата**

Считам, че формулираните приноси и получени резултати са лична заслуга на доц. Елена Желева. Основание за тази преценка е извършеният анализ на научната продукция, професионално-педагогическото, академичното и цялостното ѝ творческо развитие, приложените документи, заявления и отзвукът сред колегията.

• **Препоръки**

Откритият значим приносен характер на извършените изследвания от доц. Е. Желева е основание да препоръчам бъдещата ѝ публикационната дейност в по-голяма степен да отразява прилагането на информационните технологии при методическото осигуряване на обучението по здравни грижи.

• **Лични впечатления**

Познавам доц. Елена Желева, д.п. от нейни публикации и участия на национални форуми по теория и методика на обучението. Материалите по процедурата и представените трудове затвърждават личните ми впечатления за приносния характер на извършените от нея изследвания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Считам, че документите и материалите, представени от доц. Елена Желева, доктор по педагогика отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния

състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, съответния Правилник на МУ- Варна. Кандидатката е представила достатъчен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при конкурса за „Доцент”. Публикациите са с оригинални научни и приложни приноси. Теоретичните и методически разработки имат практическа приложимост и са ориентирани към обучението на студенти от професионално направление „Здравни грижи”. Научната и преподавателската квалификация и опит на доц. Елена Желева, д.п. е по профила на конкурса.

Цялостният анализ на представените в конкурса материали и научни трудове и на съдържащите се в тях научни и приложни приноси е основание да дам своята положителна оценка и да **предложа на Научното жури да изготви доклад - предложение до Академичния съвет за избор на доц. Елена Грозева Желева, доктор по педагогика на академичната длъжност „Професор” в МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (специалност “Методика на обучението по здравни грижи“).**

07.11. 2019 г.

гр. Бургас

Рецензент: .....

/Проф. д-р Веска Иванова Шивачева/